

ger ved sin kritiske Anvendelse af Kildematerialet og sin klare Fremstilling. Medens Zon og Sparhawks Bog har sin Styrke i Af-snittene vedrørende det amerikanske Kontinent, handler Streyfferts værdifuldste Kapitler om Europa og Asien. Principielle Spørgsmaal diskuteres i den indledende Verdensoversigt — hvor bl. a. Skovenes Udbredelse, Sammensætning og Vækstbetingelser er klarlagt ud fra plantegeografiske Synspunkter — og i indledende Kapitler om Verdensdelene; men ogsaa under Behandlingen af de enkelte Lande kastes Lys over Forhold af universel Betydning. Saaledes faar Spørgsmaalet om Forholdet mellem Afvirkningens og Tilvækstens Størrelse en saa dybtgaaende Behandling i Kapitlerne om Sverige, Norge og Finland, at Grunden lægges til en skønsæmsig Vurdering af dette vigtige Forhold ogsaa i andre Lande. I Kapitlet om England belyses visse Retningslinier i Markedets Udvikling gennem de seneste Aartier, Stagnationen i Forbruget af Bygningstømmer og den raske Øgning af Forbruget af Træmasse, Konkurrencen mellem Nordeuropa og Canada. Kapitlet om Tyskland bringer visse Hovedlinier i Skovbrugets Udviklingshistorie til at træde klart frem. De særdeles lærerige Kapitler om Japan og Kina viser, hvorledes Industrikulturens Indtrængen medfører en stærk Øgning af Træforbruget; men tillige fremtræder den dybe Modsætning mellem den japanske Nations ansvarsbevidste og rationelle Omhu for Naturværdier og Kinesernes afmægtige Sløseri. Kapitlet om Indien giver et klart Indblik i Skovenes Anvendelse i et tæt-befolket tropisk Omraade, hvor Udviklingen længe har været under europæisk Ledelse, og i Mulighederne for Eksport af Trævarer hertil fra nordlige Lande. Disse og mange andre Kapitler om enkelte Landomraader er dybtgaaende, koncise Monografier, der hver paa sin Maade illustrerer Forhold af vidtrækkende Betydning.

Streyfferts Værk er Resultatet af mange Aars Indleven i Emnet. Dets Grundlag er ikke alene et omfattende Kendskab til Litteraturen, men i væsentlig Grad Selvsyn, vundet paa vidtstrakte Rejser i forskellige Dele af Verden.

Fremstillingen støttes af Kort og Diagrammer og af talrige Fotografier, af hvilke mange hidrører fra Forfatterens Rejser.

Gudmund Hatt.

Hugo Mathiessen: Viborg-Veje. Gyldendalske Boghandel. Nordisk Forlag. København 1933. 198 S. 8°. 9 Plancher.

I Hugo Mathiessens Bøger har Videnskab og Kunst forenet sig i en lykkelig Harmoni. Af tusinde Fragmenter — skriftlige Kildesteder, arkæologiske Fund og de Fortidsspor, selve Landet bærer i

sit Ansigt — fremstiger svundne Aarhundreder, ikke som kaotisk eller skematiseret Lærdom, men som levende Virkelighed. Hemmeligheden ved denne mærkelige Kunst lader sig ikke lære; men den hænger sammen med en dyb Kærlighed til Landskabet. Hans kulturhistoriske Studier er mere og mere blevet kulturgeografiske. I „Middelalderlige Byer“ har han gjort Rede for de gamle, danske Købstæders naturbetingede Vækst eller Visnen. I „Hærvejen“ lader han Jyllands gamle Hovedfærdselsaare stige frem af Forglemmelsen. Det nu foreliggende Værk om Viborg-Vejene er en Videreførelse af disse Studier over Jyllands middelalderlige Færdselslinjer. Viborg, Jyllands gamle Hovedstad, var fra den graa Fortid det vigtigste af alle jyske Vejknudepunkter. Endnu lever Viborg-Vejene i mange jyske Ordsprog. De talrige Færdselsaarer, der gjorde Viborg til Midtpunktet for en Krans af jyske Landskaber, har en rig og afvekslende Historie. Og idet H. M. rekonstruerer denne, viser han, hvorledes den afspejler disse Landskabers Skæbne gennem Tiderne. „Skove, Heder og Agre har afløst hinanden, Frodighed og Fattigdom har skiftet, men Blæsten synger over det samme Land“. I den tidlige Middelalder var Viborgs Opland langt rigere paa Skove og Agre, end det siden blev. I det 14. Aarh. begyndte en Nedgang, som fortsattes gennem lange Tider og først i det 19. Aarh. afløstes af en ny kulturel Fremgang. Pest og Krig har faaet Skylden for Nedgangen og Affolkningen. H. M. paapeger, hvorledes selve Kulturen gennem en hensynsløs og uforstandig Udnyttelse af Resourcerne har banet Vej for Ødelæggelse af Naturværdier, ganske særlig for Skovenes Tilintetgørelse. Spørgsmaalet om Aarsagerne til Affolkningen og Kulturnedgangen i Midtjylland fra det 14. Aarh. og fremefter kunde dog sikkert tages op i en større Sammenhæng. Hvorfor ramtes Norges Landbrug i de samme Aarhundreder af en ligesaa dyb Depression? Hvorfor ophørte Agerbruget paa Island? Hvorfor gik Grønlands Bygder under?

Gudmund Hatt.

H. V. Clausen: Sønderjylland. En Rejsehaandbog. Sjette Udgave.
215 S., 19×12 cm, 7 Kort. Hage & Clausens Forlag, København 1932. 6,50 indb.

H. V. Clausens „Sønderjylland“ er som Rejsehaandbog noget helt for sig selv. Den bør kendes og bruges af enhver dansk.

Niels Nielsen.